

Bárány Attila - BTTRNK102DMA Dinasztikus külpolitika Európában a középkorban
NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK TÖRTÉNETE SPECIALIZÁCIÓ előadás, MA I. évf.

Email: barany.attila@yahoo.com

Google Drive: <https://drive.google.com/drive/folders/0B7FbzLJ0rs4HTzZmc2VwVw5CeVU>

A kurzus bemutatja a nagyhatalmi külpolitizálás kiszélesedése előtti korszak külkapcsolatainak jellegét. Hangsúlyt kap a nemzetállamok előtti korszak dinaszticizmusa, kifejezetten a Mediterráneumban és Kelet-Közép-Európában. Vizsgáljuk a háborúk "hivatalos" és valóságos okait, a küzdő felek érdekeit, katonai és gazdasági erőviszonyait; a diplomácia "intézményeit"; művelésének forrásanyagát (levelezés; követutasítások; *oratio*) s annak művelőit illetve kereteit (*legatus a latere*; *rhétor*; *procurator*). Nagy hangsúlyt kapnak a dinasztikus házasságok (*pactum matrimonialium*, hitbér, jegyajándék.) A *condottiero* és az itáliai városállamok. Merész Károly és Burgundia "tündöklése". Az 'új grandeur'-ig követjük a francia királyság történetét: új szerep Európában: az itáliai háborúk. VIII. Károly és I. Ferenc nápolyi és milánói ábrándjai. Külön figyelmet szentelünk a Luxemburgok, Jagellók, Habsburgok, Anjouk. Bemutatja az Moszkvai Nagyfejedelemség felemelkedését és a Jagelló-hatalom kiterjedését. Felvázoljuk a Habsburg-birodalom születését és a dunai monarchia eszméjét. Végigkíséri a későközépkori diplomácia mestereinek a tevékenységét (reneszánsz pápaság, Velence).

1. Hatalmi rendszer Kelet-Közép-Európában és a Mediterráneumban.
2. Dél-Itália: normannok és Hohenstaufok. II. Frigyes állama.
3. Új szereplők Kelet-Közép-Európában. Az Anjouk és a *renovatio imperii* a Mediterráneumban.
4. Franciaország "ébredése": a Capet-grandeur IV. Szép Fülöp korában.
5. Burgundia fénykora. A burgundi hercegek diplomáciája.
6. Anglia a 14-15. században. Anglia a diplomáciai rendszere része lesz.
7. Új hatalom a Mediterráneumban: Aragónia. A *negotium Siciliae* és a "szicíliai vecsernye".
8. A Luxemburgok birodalma. IV. Károly és Zsigmond Európája. Hatalmi súlyponteltolódás.
9. *Tu nube felix Austria*. A Habsburgok felemelkedése (1278-1526).
10. A nemzetállamok előtti diplomácia: a Szentszék. Az avignoni pápaság.
11. Itália diplomáciája a 15. században: a reneszánsz pápák. Firenze és a Mediciek.
12. A modern diplomácia első mestere a reneszánsz hajnalán: Velence.
13. Az Oszmánok előretörése. A török diplomácia.
14. A mongolok birodalma. Az Arany Horda.

Bibliográfia i, Források

Dante: Az egyeduralom. *Dante összes művei*. Bp.1962. 403-76.(Önálló kötet,Bp. 1993.)
Bonfini, Antonio, *A magyar történelem tizedei*. Bp., 1995.
Sz. Jónás Ilona (szerk.): *Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény*. Bp.1999.
Francesco Guicciardini: *Itália története, 1494-1534*. Bp., 1990.
Enea Silvio Piccolomini: *II. Piusz feljegyzései*. Bp., 2001.
Machiavelli, Niccolò: *A fejedelem*. Bp. 1964.
Machiavelli, N.: *Firenze története*. In: *Összes művei*. Bp. 1978.
A három Villani krónikája. Ford. Rácz M. Bp.,1909. (*Középkori krónikások 8-9.*)
Villehardouin, Geoffroy de, *Bizánc megvétele*. Európa, Bp. 1985.
Compagni, Dino, *Krónikája korának eseményeiről*. Kriterion, Bukarest, 1989.
Polo, Marco: *Utazásai. Il Millione*. Bp. 1963.
Napkelet felfedezése. Julianus, Plano Carpini és Rubruk útjelentései. Szerk. Györffy Gy. Bp., 1965.
A mongolok titkos története. ford. Ligeti Lajos, Bp. 1962.
Petrarca levelei. Ford. Kardos Tibor, Bp. 1962.
L.F.Marsigli: *Az Oszmán Birodalom katonai állapotáról, felemelkedéséről és hanyatlásáról*.Bp.,2007

ii, Irodalom 1. Tankönyvek

Európa ezer éve: a középkor. I-II. szerk. Klaniczay Gábor. Bp., 2004.
Angi J.- Barta J. et al.: *Európa az érett és a kései középkorban*. Debrecen University Press, Debrecen, 2001.
Katus László: *A középkor története*. Pécs-Bp., 1999.
Európa uralkodói. szerk. Petr Cornej et al. Bp., 1999.
Heussi, Karl, *Az egyháztörténet kézikönyve*. Osiris, Bp. 2000.

2. Általánosan kötelező művek

Holmes, George: *Hierarchia és lázadás (1320-1450)*. Bp., 2003.
Kleinschmidt, Harald: *A nemzetközi kapcsolatok története*. Bp., 2000. (5-43.)
Obolensky, Dimitri: *A Bizánci Nemzetközösség. Kelet-Európa 500-1453*. Bp., 1999.
Szűcs Jenő, *Vázlat Európa három történeti régiójáról*. Bp. 1983.
Váczy Péter: *Egyetemes Történet*. II. Középkor. Bp. 1936.
Matthew, Donald: *A középkori Európa atlasza*. Bp. 1989.

Norman J. G. Pounds: *Európa történeti földrajza*. Bp., 1997.

3. Ajánlott irodalom. Feldolgozások, tanulmányok. (6 munka ismerete kötelező)

A Habsburgok. Szerk. Brigitte Vacha, Walter Pohl., Karl Vocelka. Bp., 1995.

Benke József: *Az arabok története*. Bp. 1986.

Braudel, Fernand: *Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus a XV-XVIII. században*. Bp. 1985.

Bréhier, Louis: *Bizánc tündöklése és hanyatlása*. Bp., 1997.

Marcel Brion: *Medici Lőrinc*. Bp., 1939.

E. Kovács Péter: *Matthias Corvinus*. Bp., 1990.

Fodor Pál – Hegyi Klára – Ivanics Mária: *Török és tatár hódítók*. Budapest, 1993.

Fodor Pál: *A szultán és az aranyalma*. Bp., 1995.

Dümmerth Dezső: *Az Anjou-ház nyomában*. Bp. 1979.

Font Márta: *A német lovagrend alkonya*. Pécs, 1997.

Font-Krausz-Niederhauser-Szvák: *Oroszország története*. Bp., 1997.

Franzl, Johann: I. Rudolf. Bp., 2000.

Fulbrook, Mary: *Németország története*. Bp. 1993.

Gergely Jenő: *A pápaság története*. Bp. 1982. vagy Zimmermann, Harald: *A középkori pápaság*. Bp., 2001.

Gerics József: *Korai rendiség Európában és Magyarországon*. Bp. 1987.

Goetz, Wolfgang: *A német nép története*. Bp. é.n.

Gonda Imre - Niederhauser Emil: *A Habsburgok*. Bp. 1977.

Gunst Péter: *V. Károly*. Bp. 1976. "Életek és Korok" sor. Szerk. H. Balázs Éva.

Hegyi Klára: *Az oszmán birodalom Európában*. Bp., 1986.

Hermann Zsuzsanna: *Cesare Borgia*. Bp., 1969.

Hermann Zsuzsanna: *Az 1515. évi Habsburg-Jagelló szerződés*. Bp., 1961.

Hibbert, Christopher: *A Medici-ház tündöklése és bukása*. Bp. 1993.

Huizinga, Johan: *A középkor alkonya*. Bp. 1979. (1996.)

Jászay Magda: *Velence és Magyarország*. Bp. 1990.

Jelavich, Barbara: *A Balkán története*. I., Bp., 1996.

Kazsdan, A. P. - Litovin, G.G., *Bizánc rövid története*. Bp. 1961.

A keresztény világ atlasza. Szerk. H. Chadwick - G.R. Evans. Bp., 1993.

Klaniczay Gábor: *Az uralkodók szentsége a középkorban*. Bp., 2000.

Kubinyi András: *Mátyás király*. Bp., 2001

Lewis, Bernard: *Isztambul és az Oszmán civilizáció*. Bp., 1981.

Matuz József: *Az oszmán Birodalom története*. Bp., 1990.

Mályusz Elemér, *Zsigmond király uralma Magyarországon*. Bp., 1984.

Mollat de Jourdan, Michel: *Európa és a tenger*. Bp. 1996.

Niederhauser Emil: *A kelet-európai országok története*. Bp., 2001.

Georg Ostrogorsky: *A bizánci állam története*. Bp., 2003.

Pirenne, Henri: *A középkori gazdaság és társadalom története*. Bp. 1983.

Papadakis, Aristeides – Meyendorff, John: *A keresztény Kelet és a Pápaság felemelkedése*. Bp., 2002.

Pohl-Walter-Vocelka, Karl: *A Habsburgok. Egy európai dinasztia története*. Bp., 1995.

Pósán László: *Németország a középkorban*. Debrecen, 2003.

Runciman, Sir Steven Runciman: *A kereszties háborúk története*. Bp., 1999.

Runciman, Sir Steven: *A szicíliai vecsernye*. Bp., 1999.

Runciman, Steven, *Konstantinápoly eleste, 1453*. Osiris, Bp. 2000.

Savelli, Agostino: *Itália története a birodalom bukásától*. Bp., 1936.

Schreiner, Peter: *Bizánc*. Bp., 2002.

Szczur, S.: "Az 1335. évi visegrádi találkozó", *Aetas* (1993/1).

Shepard, Jonathan – Franklin, Simon: *A bizánci diplomácia*. Bp., 2006.

Southern, Richard William, *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*. Bp. 1987.

Sz. Jónás Ilona: *A középkor nagy császárai*. Bp. 1993.

Székely György: "Luxemburgi Zsigmond, egy közép-európai uralkodó", in: *Művészet Zsigmond király korában 1387–1437. Tanulmányok*. Szerk.: Beke László – Marosi Ernő – Wehli Tünde. Budapest, 1987. 29-69.

Teke Zsuzsa: *Reneszánsz fejedelmek és pápák*. Bp. 1994.

Topolski, Jerzy: *Lengyelország története*. Bp., 1985. vagy Szokolai Katalin: *Lengyelország története*. Bp., 2001.

Tokody Gyula - Niederhauser Emil: *Németország története*. Bp. 1972.

Török József: *Egyetemes egyháztörténelem*. Bp., 1999. vagy Szántó Konrád: *A katolikus egyház tört.* Bp. 1983.

Vásáry István: *Az Arany Horda*. Bp., 1986.

Zöllner, Erich: *Ausztria története*. Bp., 1999. vagy Huber Alfonz, *Ausztria története*. Wien, 1899. I. k.

Prof. Dr. Bárány Attila
egyetemi tanár